

El rector de Valfogona i altres

El Departament de Cultura de la Generalitat celebra, amb diverses activitats, la commemoració d'àmbit nacional del centenari de la mort de dos il·lustres tortosins: el compositor i musicòleg, capdavanter del nacionalisme musical a Catalunya, Felip Pedrell Sabaté (1843-1922); i, l'any vinent, la del més important escriptor de la literatura catalana barroca, el poeta Francesc Vicent García Ferrandis (1579-1623).

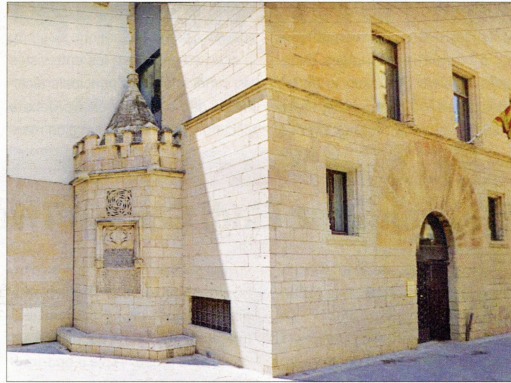
Josep Bayarri Raga,
periodista

Estudis recents dubten de l'origen tortosí de Vicent García, i en situen el naixement a Saragossa per raons conjunturals de la vida familiar. Ell va viure a Tortosa fins als 18 anys i hi tornaria vint anys després per a assolir el grau de doctor en Teologia a la Universitat Tortosina dels Dominics. L'any següent moriria a Valfogona de Riucorb, d'on era rector i on està soterrat. En diversos escrits es manifesta sempre tortosí, fent referència als seus avantpassats, la seua infància i la seua joventut.

El lloc físic de naixement té importància per a les dades de l'enciclopèdia, però en realitat l'origen és on es va viure la infantesa i la joventut, on es desenvolupà part important

de la seua vida i especialment el mateix sentiment de pertinença. Persones significatives que se sentien tortosines no van néixer a la ciutat. El mestre, periodista i polític Marcel·lí Domingo Sanjuan (1884-1939) va néixer a Tarragona; el metge i investigador Jaume Ferran Vila (1851-1929), a Corbera d'Ebre; el teòleg i canonge a la seu tortosina Joan Baptista Manyà (1884-1976), a Gandesa; i Federico Mayor Zaragoza va néixer a Barcelona. Tots quatre, però, com també d'altres, i sense renunciar al lloc de naixement, van viure i realitzar part destacada de la seua vida a Tortosa o s'hi senten arrelats per orígens familiars. Cal afegir-hi els fundadors de les congregacions Teresianes i de la Consolació, respectivament: Enric d'Ossó Cervelló (1840-1896), nascut a Vinebre, i Maria Rosa Molas Vallbé (1815-1876), nascuda a Reus; tots dos so-

La família Oliver de Boteller fou de les més notables de Tortosa el segle XVI. Un dels seus membres fou president de la Generalitat.

terrats als convents de les seues institucions al poble de Jesús. Tots, d'una manera o altra, són tortosins.

Bo és recordar i honorar els personatges que, amb la seua vida, han portat el nom de Tortosa allà on han estat. N'hi ha uns quants per a escol·lir, començant pel poeta jueu Menahem Ben Saruq (920-970) i el jurista sarraí Abu Bakr at Tortousi (1059-1126), tots dos nascuts a Tortosa, com el bisbe Arnal de Jardí (1233-1306), autor de la versió definitiva del *Llibre dels Costums*, primer text jurídic en català. El Cristòfol Despuig del Renaixement; sant Francesc Gil

de Federich, els militars Joan d'Aldana i Ramon Cabrera, els alcaldes Teodoro González i Joaquín Bau, Bosch Fustegueres, Felip Pedrell, Francesc Gimeno, Agustí Querol, Innocent Pau-lí, Casanova Estorac, Rafel Vidiella, Mestre Noé, mossèn Sol..., tots a cavall dels segles XIX i XX i fins als nostres dies, amb Gerard Vergés, conegut de tots. A més dels tortosins d'adopció esmentats, molts d'altres que no em venen al cap.

L'any 1984, quan era regidor, en una conversa de cafè amb altres membres del consistori, parlàvem de la necessitat de remodelar la plaça

de l'Ajuntament retirant la font central, sempre considerada fora de lloc, com finalment es va fer fa un parell d'anys. Algú dels presents va suggerir la idea de col·locar a cadascuna de les 23 columnes de la plaça un medalló esculpit en pedra dels personatges més importants que hi ha hagut a la història de la ciutat, pagats per subscripció popular, cadascun d'ells, pels ciutadans que se sentissen relacionats amb la seua trajectòria vital. Amb esta actuació, també, seria possible substituir el nom que el 1955 es va posar a la plaça pel de "plaça de les Glòries", referides als personatges presents. La cosa va quedar en aigua de borraïnes. Anys després, a l'homenatge a l'advocat Fernando Torres Espuny, l'escultora Cinta Sabaté en va realitzar un relleu en terracota, col·locat al vestíbul de l'edifici de sindicats.

De fet, el tortosí que gaudí d'una imatge en pedra més coneguda és el que fou president de la Generalitat, Francesc Oliver de Boteller (1557-1598), que va promoure les obres renaixentistes del palau que allotja el Govern de Catalunya. A la façana principal, a la plaça de Sant Jaume, darrere de Sant Jordi, al balcó on surten els polítics a pronunciar les seues proclames, els vigila atentament la imatge de l'abat tortosí Oliver de Boteller. ■